
Universitetet
i Stavanger

Gudsforestillinger i religioner

Sri Ramakrishna sin teologi om gudssyn

REL370 Bacheloroppgave i religion

Institutt for kultur- og språkvitenskap

Kandidatnummer: 5503

Student: Julia Regina Xavier

Antall ord: 7553

Studentveileder: Marianne Hafnor Bøe

Semester og årstall: Vår 2022

Sammendrag

Bacheloroppgaven min er en analyse av gudssynet til Sri Ramakrishna Paramahansa. Jeg ønsker å se på hva han mener om de ulike gudsforestillingerne i verdensreligionene hinduismen, kristendommen og islam. Jeg har tatt for meg sitatene hans, og ved hjelp av religionsvitenskapelige begreper ønsker jeg å se på hva han forkynner. I oppgaven min skal jeg fortelle om Ramakrishna sitt liv, hvordan han identifiserer seg med hinduismen og hans forhold til andre religioner. I analysen min diskuterer jeg hvordan Ramakrishna ser på gudssynet i ulike religioner gjennom sine sitater og disipler. Jeg diskuterer dette opp mot faglige begreper. Jeg har tatt for meg Ramakrishna sine disiplers bøker som kilder for å svare på oppgaven. Jeg bruker fagbegrepene til å analysere hans sitater og for å få en bedre forståelse for hans meninger og påstander. Jeg skal også fortelle om hvorfor og hvordan hans prosjekt kan bli sett på som interreligiøst og hvordan det kan være relevant for oss i dag.

Problemstillingen jeg har valgt for meg er «På hvilken måte beskriver Ramakrishna sitt syn på Gud gjennom sine sitater og disipler? Hvordan kan man forstå hans gudssyn ut ifra et religionsvitenskapelig ståsted, ved bruk av fagbegreper som monoteisme og polyteisme? Hva forteller hans forhold til flere religioner om gudssynet hans?»

Forord

Å skrive denne bacheloroppgaven har vært en stor utfordring, men også ganske lærerikt.

Jeg ønsker å takke Marianne Hafnor Bø for god oppgaveveiledning og gode tilbakemeldinger.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	3
Innledning	5
<i>Ramakrishna sitt liv</i>	7
Teori	9
<i>Tidligere forskning</i>	12
Metode og kilder	14
Analyse	17
<i>Ramakrishna sitt gudssyn</i>	17
<i>Ramakrishna sin identifisering med hinduismen</i>	18
<i>Ramakrishna sitt forhold til andre religioner</i>	19
<i>Islam</i>	19
<i>Kristendom</i>	20
<i>Ramakrishna's beskrivelser av Gud</i>	23
<i>På hvilken måte var Sri Ramakrishna sitt prosjekt interreligiøst og hvordan kan dette være relevant for oss i dag?</i>	24
Konklusjon	25
Referanseliste	27

Innledning

Man kan si at gudsforestillingen er det viktigste i en religion. Det er det som sier hvem og hva man skal tro på. Man kan regne gud som én, som man kaller monoteisme, eller kan man ha flere guder, som man kaller polyteisme. Kristendom, jødedom og islam er religioner som blir regnet som monoteistiske religioner, mens hinduismen er en religion som blir regnet som polyteistisk. I bacheloroppgaven min ønsker jeg å skrive om Sri Ramakrishna Paramahansa, som var en indisk hindu mystiker og religiøs leder på 1800-tallet. Han tilnærmet sitt religiøse liv gjennom hengivenhetens vei til gudinnen Kali, ved å følge ulike elementer fra Tantra, Vaishnav Bhakti og Advaita Vedanta, i tillegg til kristendom og islam. Han praktiserte forskjellige religiøse tradisjoner gjennom livet sitt. Livet hans besto av en kontemplasjon av Gud.¹ Han nådde en dybde av gudsbevissthet som overskrider all tid og sted og har en universell appell². Et sitat Sri Ramakrishna sa til en av disiplene sine: «Joto mot toto poth» - «many beliefs, many ways, but goal is one»³

Søkere av Gud fra alle religioner blir tiltrukket til ham, hans liv og hans lære.⁴ Hans disipler forteller om Ramakrishnas tilknytning til kristendommen og islam og de forteller hvordan han så Jesus og Mohammed. Dette regnes ikke som en vanlig ting, og ikke mange får se Jesus og Mohammed. Men Ramakrishna var en av dem og han så ikke bare en hellig person i en religion, men tre hellige personer i tre ulike religioner. Ettersom han er en populær leder og en guru til mange og har praktisert flere religioner tenker jeg at han kan være en bra kilde til å lære om gudsforestillinger og om selve begrepet Gud. Det kan være en bra kilde i den forstand at man får vite hva Ramakrishna sier om religioner, og det forteller om gudssynet hans og hans perspektiver. Det gir kunnskaper om hvordan han ser på religioner som en. Men det gir ikke kunnskaper om hvorfor han mener det han sier. Det kan være utfordrende å vite hvorfor han mener det.

I tillegg til at Ramakrishna praktiserte hinduismen, kristendom og islam, lærte han gjennom sine sikh-tilhengere om deres tro. Han lærte også om Buddha.

Jeg har valgt å skrive om dette fordi jeg hovedsakelig ønsket å skrive om gudssynet i hinduismen, men det falt ikke helt på plass som jeg ønsket. Men jeg var sikker på at jeg

---

¹ Ramakrishna.org, «Sri Ramakrishna.»

² Ramakrishna.org, «Sri Ramakrishna.»

³ Gupta, *The gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942)

⁴ Ramakrishna.org, «Sri Ramakrishna.»

ville skrive om gudssyn, ettersom det er noe som fascinerer meg. Da jeg søkte etter kilder når jeg tenkte å skrive om gudssynet i hinduismen, kom jeg borti Ramakrishna og leste kort om ham. Det fanget oppmerksomheten min ettersom han var født i en hindu familie, men da han ble eldre, praktiserte også andre religioner. Dette var nytt for meg. Slik jeg har forstått det, skriver filosofer, tenkere, religiøse ledere osv. om andre religioner, selv om de ikke tilhører den, men dette er første gang jeg hører at en hindu praktiserer også andre religioner. Det fascinerer meg at noen religioner blir kalt monoteisme, og andre kalt polyteisme, mens andre kaller dem det noe annet. Man kan ikke si at det er et konkret svar på hvilket gudssyn en religion har, ettersom dette varierer fra person til person og dens perspektiver. Kristendommen blir regnet som en monoteistisk religion, men den har noe som heter treenigheten, som består av Gud, Sønnen og Den Hellige Ånd. Denne treenigheten kan gjøre at noen regner kristendommen som en polyteistisk religion. Hvis man tar for oss hinduismen, regnes den som en polyteistisk religion. Men dersom man spør hinduer, vil nok de si at hinduismen er mer en monoteistisk eller henoteistisk religion. De tror på Brahma – skaperen, Vishnu – opprettholderen, og Shiva – ødeleggeren. Andre guder er kun avatarer av dem. Igjen kan dette forstås som en treenighet som kan gi et syn på polyteisme. Disse begrepene passer ikke alltid i virkeligheten, ettersom som jeg sa, folk er forskjellige og har ulike tanker, meninger og perspektiver.

Problemstillingen min er: På hvilken måte beskriver Ramakrishna sitt syn på Gud gjennom sine sitater og disipler? Hvordan kan man forstå hans gudssyn ut ifra et religionsvitenskapelig ståsted, ved bruk av fagbegreper som monoteisme og polyteisme? Hva forteller hans forhold til flere religioner om gudssynet hans?

Årsaken til at jeg har tatt for meg denne problemstillingen er at denne er ganske presis og fokuserer kun på en religiøs leder. Som jeg tidligere ønsket å skrive om i oppgaven min, om polyteisme, tenkte jeg å ta fram ulike syn, fra ulike personer, men det ble for vidt. Så jeg måtte avgrense det, og da ble det slik. Men grunnen til at jeg akkurat valgte Ramakrishna var fordi jeg tenkte jeg kunne få inn trekk fra tre ulike religioner, men kun skrive om en person. Jeg synes det var interessant at han praktiserte tre ulike religioner.

Målet mitt med denne bacheloroppgaven er gå nærmere på gudssynet til Sri Ramakrishna om de ulike verdensreligionene og få bedre innsikt og forståelse til hva han mener.

Jeg tenker at dette kan være aktuelt å studere nå, fordi vi lever i et flerkulturelt samfunn med blanding av flere religioner. Man har innvandrere fra mange ulike land med

forskjellige verdensreligioner. Jeg tenker at denne oppgaven kan gi et annerledes syn på akkurat dette, og eventuelt forene mennesker med ulike religioner, endre på misforståelser, og forhåpentligvis være et fortrinn til å unngå religionskriger og konflikter.

Ramakrishna sitt liv

India med sin rikdom av spirituelle tradisjoner, har produsert mange spirituelle kjempere og en av de største av dem var Sri Ramakrishna Paramahansa. Han ble født Gadadhar Chattopadhyaya, og var en hinduistisk mystiker og religiøs leder som bodde i Bengal på 1800-tallet. Han levde fra 1836 til 1886.⁵ Jeg tenker livet hans var et bevis på sannhet, universalitet, kjærlighet og renhet.

Han ble født i en landsby utenfor Calcutta og selv som en liten gutt var han tiltrukket av å leve et åndelig spirituelt liv.⁶ Dette forsterket seg etter hvert som han ble eldre. Som en ung mann ble han en tempel-prest, og etter det ble han grepet med en uslukkelig tørst etter å forene seg med Gud.⁷ Dette førte til at han fordypet seg i intens meditasjon og andre åndelige praksiser.

Ut ifra det jeg har lest høres det ut som at Ramakrishna var konstant oppslukt av tanken på Gud og at han ofte gikk inn i høye åndelige tilstander, hvor han ville slå seg sammen med den uendelige virkeligheten. For ham var den vediske læren om enhet i all eksistens mer enn bare en teori, han så og visste at dette var sant.

Ramakrishna kom fra en familie som var tilhengere av guden Rama. Som jeg har nevnt tidligere tilhørte han bhakti bevegelsen. Bhakti betyr hengivenhet og det er en bevegelse hvor man tilber en bestemt gud, i denne sammenheng Rama. Familien hans hadde tilbedt ham for flere generasjoner. Men når man hører om Ramakrishna, hører man at han var en hengiven tilhenger av gudinnen Kali. Jeg skal se mer på hans forhold til Kali lenger nede i teksten, men først ønsker jeg å gjøre rede for forløper til denne hengivenheten og kort fortelle om gudinnen Kali.

Det høres ikke ut som Ramakrishna hadde «planlagt» å være hengiven til gudinnen Kali. Det skjedde bare da han ble med broren sin til Dakshineswar tempelet da broren skulle ta

---

⁵ *Store norske leksikon*, s.v. «Ramakrishna,» av Per Kværne. 09.05.2022. <https://snl.no/Ramakrishna>

⁶ Belurmath.org. «Sri Ramakrishna»

⁷ Belurmath.org. «Sri Ramakrishna»

opp en jobb som prest der. Da broren døde, fikk Ramakrishna jobben.⁸ Det finnes ikke et enkelt og rett svar på hvorfor Ramakrishna valgte Kali, ettersom jeg føler det bare skjedde plutselig etter at han tok jobben som prest. Jeg tenker at det ikke er sikkert at han valgte henne i det hele tatt, kanskje det var hun som valgte ham.

Kali er en gudinne som er spesielt populær i Bengal. Hun blir fremstilt naken med svart hudfarge, et smykke med avhogde hoder, og med tungen sin ute. Hun er en sentral gudinne i den hinduistiske tantrismen. Den hinduistiske tantrismen bygger på litteratur utenfor det vediske. Kali blir regnet som opphav til død og ødeleggelse. Men senere har hun blitt regnet som en kjærlig mor. Hun regnes for å være en inkarnasjon av konen til Shiva, Parvati.⁹

Etter hengivenhet til Rama innenfor bhakti bevegelsen, var han nå hengiven til Kali.

---

⁸ Belurmath.org. «Sri Ramakrishna»

⁹ *Store norske leksikon*, s.v «Kali», av Knut A. Jacobsen. 25.04.2022. <https://snl.no/Kali>

Teori

I oppgaven min ønsker jeg å gi kunnskaper om hvordan Ramakrishna sitt syn var om Gud. Begrepene jeg har tatt for meg tenker jeg er relevant i oppgaven min ettersom Ramakrishna mener at Gud er en og samme. Faglig sett kan det være interessant å diskutere begrepene i den forstand at man har ulike tolkninger om ulike begreper. Det kan være interessant å se hvordan disse begrepene passer eller ikke passer til det Ramakrishna forkynte. Jeg har også tatt med disse begrepene for å kunne diskutere. Når en skal beskrive ulike religioner er det vanlige å bruke disse begrepene. De er med på å plassere religioner i forhold til hverandre. Dette kan være interessant, men jeg tenker at det ikke er så lett å avgrense. Begrepene er bedre teoretisk og høres mer rett da. Men jeg skal diskutere med begrepene som utgangspunkt.

Jeg har valgt å ta med begrepet monoteisme, ettersom kristendom og islam regnes som monoteistiske religioner, og Ramakrishna praktiserer dem i livet sitt.

Monoteisme: Monoteisme er troen på at det finnes kun én Gud og forneker tilstedeværelsen av andre guder. Einar Thomassen forklarer hva monoteisme er og hvordan den forestillingen blir fremstilt i religionsoraklene.¹⁰ Han forteller at skillet mellom monoteisme og polyteisme er gjort på monoteistiske religioners premisser. Monoteistene er mer opptatt av at de er monoteister, enn polyteister er opptatt av at de er polyteister. Monoteistiske religioner ønsker å avgrense seg fra de polyteistiske. Slik er det ikke for polyteister og man finner ikke en slik avgrensning. Thomassen mener at denne skillen er asymmetrisk. Forestillingen om én gud kan kombineres med tanken om mange guder som for eksempel i hinduismen. Deres guddsyn er slik at gudene har ulike manifestasjoner av én bakenforliggende guddom.

Hvordan monoteismen blir fremstilt i kristendommen, islam og jødedommen er annerledes, mener Thomassen. Deres religioner er ikke «tro på én gud» i forstand av en teori om at det kun finnes én guddom, men det er derimot et påbud, at man kun kan dyrke en bestemt gud. Man skal kun tilbe én gud, og det er den eneste som finnes. I kristendommen har han åpenbart seg gjennom Kristus og i islam har han talt gjennom profeten Muhammad.

---

¹⁰ Thomassen, «Hva er monoteisme?» *Religionsoraklene*. 27.09.21. <https://religionsoraklene.no/hva-er-monoteisme/>

Begrepet monisme har jeg tatt med på grunn av påstanden til Ramakrishna og at alle religioner har en og samme Gud. Jeg tenker at dette begrepet kan være relevant ettersom man kan forstå monisme som troen på en ting.

Monisme: Monisme kan deles inn i to typer: «substantival» og «attributive». Substansiell monisme er troen på «én ting», som hevder at hele virkeligheten kan reduseres til én substans, og at ethvert mangfold av virkeligheten bare består av forskjellige moduser eller aspekter ved denne ene substansen. Attributiv monisme er troen på «én kategori», som hevder at det bare er én slags ting, men det er mange forskjellige individuelle ting/substanser innenfor denne kategorien.¹¹

Panteisme har jeg også tatt med på grunn av påstanden hans om at det finnes kun én Gud og at alle religioner viser veien til Ham. Ramakrishna ser på å være hengiven til Gud og oppnå frelse som en viktig del av livet sitt. Han mener det ikke bare for seg selv, men forkynner også at alle mennesker burde være slik. Ramakrishna nevner blant annet at mennesker er også en del av Gud.

Panteisme: Panteisme er læren at «alt er Gud», det vil si at gud og verden er ett.¹² Det er tro på at det gudommelige finnes i alt. Det er en betegnelse som brukes for å beskrive forestillinger om en altomfattende guddom. Gudsforestillingen knyttes ikke til et bestemt vesen eller skikkelse, men til en kraft eller forestilling om at guddommen finnes i alt. Man kan finne innslag av panteisme i blant annet hinduismen.¹³

Jeg har tatt med begrepet mystikk, ettersom Ramakrishna var en mystiker. Dette begrepet tenker jeg er viktig fordi Ramakrishna oppnår en mystisk tilstand i de ulike religionene han praktiserer.

Mystikk: Store norske leksikon forklarer mystikk på følgende måte.¹⁴ Mystikk er et begrep man bruker for å betegne en opplevelse av forening med Gud eller tilværelsens dypeste, innerste virkelighet. Det er en erfaring av nærhet eller å være i enhet med det gudommelige. Mystikk er en opplevelse hvor sjelens innerste kommer i møte med noe større enn en selv. Når det kommer til forberedelse for å oppnå denne enheten med det

---

¹¹ New World Encyclopedia, «Monism»

¹² Store norske leksikon, s.v. «panteisme», av Lars Fredrik Handler Svendsen. 25.04.2022.
<https://snl.no/panteisme>

¹³ Bøe og Kalvig, *Mennesker, meninger, makter* (Oslo: Cappelen Damm AS, 2020)

¹⁴ Store norske leksikon, s.v. «mystikk», av Per Kværne og Jan-Erik Ebbestad Hansen. 20.04.2022.
<https://snl.no/mystikk>

gudommelige kan man ta for oss teknikkene kontemplasjon og meditasjon. Men ofte skjer denne mystiske oppnåelsen spontant, og uten forberedelse. Når man beskriver en slik hendelse, kan det være vanskelig ettersom den er uutsigelig. Men når mystikere prøver å beskrive det de har opplevd, tyr de til antydninger og paradokser, som for eksempel «lysende mørke».

Et annet begrep jeg tenker er relevant for min oppgave er interreligiøsitet. Jeg tenker at dette er relevant i den forstand at begrepet går ut på en interaksjon med ulike religioner og innsikt til ulike religioner og man får en forståelse for de ulike religionene. Dette er relevant fordi Ramakrishna ikke kun holdt seg til en religion, men hadde tilnærminger til andre religioner også.

Interreligiøsitet / religionsdialog: Religionsdialog er møte eller interaksjon mellom medlemmer av forskjellige religioner.¹⁵ Det er samspill mellom mennesker av forskjellige religioner, trosretninger og forskjellige åndelige trosretninger. Hensikten er å fremme forståelse mellom ulike religioner for å øke en toleranse i samfunnet man lever og. Det er også en viktig ting for å akseptere andre religioner. En slik dialog kan være med på å gi en forståelse for andre religioner og man kan lære om forskjellige religiøse prinsipper. En slik dialog er med på forene samfunn da man kommer sammen og deler sine religiøse trosaspekter med hverandre. En annen side vet dette kan være at man misjonerer mindre og ser vekk ifra troen om at ens religion er den ene sanne religion og det er den eneste måten å oppnå Gud på. Dette tenker jeg er ganske relevant for oppgaven min ettersom det er akkurat det Ramakrishna mener, at det finner flere ulike veier å oppnå Gud på. Men han tenker jo at alle religioner har en og samme Gud. Religionsdialog kan være en viktig ting for å fremme fred rundt omkring i verden, ved å etablere og opprettholde slike samarbeid. Det kan være med på å forene trosretninger og fremme gjensidig forståelse, akseptering og toleranse blant ulike religiøse samfunn i verden. Det kan bidra til å hindre en rekke kriger, hvor religion er en sentral årsak.

For å få inn et faglig perspektiv har jeg tatt for meg Tove Nicolaisen sin bok «Hinduer»¹⁶, William E Shepard sin bok «Introducing Islam»¹⁷ og Halvor Moxnes sin bok «Hva er Kristendom»¹⁸

---

¹⁵ King, Sallie B, *Interreligious Dialogue*. The Oxford Handbook of Religious Diversity.

¹⁶ Nicolaisen, *Hinduer* (Oslo: Universitetsforlaget, 2018)

¹⁷ Shepard, *Introducing Islam* (New York: Routledge, 2014)

¹⁸ Moxnes, *Hva er Kristendom* (Oslo: Universitetsforlaget, 2006)

Tidligere forskning

Det finnes mange andre som har sett på og fortolket påstanden om at «Gud er en og samme», dette gir et litt annet syn på teorien til Ramakrishna. Jeg ønsket først å presentere tidligere forskning om Ramakrishna og om hans gudssyn. Men det fant jeg ikke mye om. Det jeg fant, fikk jeg ikke tilgang til. Det står ikke mye om det på norsk, men jeg kan kort rede gjøre for en artikkel jeg fant på engelsk. Sumit Sarkar forteller i sin artikkel «Kaliyuga, Chakri, And Bhakti – Ramakrishna and His Times»¹⁹ for *Economic and Political Weekly*. at Ramakrishna ikke leste noen bøker, og kunne ikke engelsk. Han gikk heller ikke på skole. Hun forteller at Ramakrishna hevdet flere ganger at han så gudinnen Kali. Hun mener at Ramakrishna er relevant for hinduer den dag i dag også, og at de fleste hinduer i Bengal vil ha et bilde av Ramakrishna i hjemmet sitt. Jeg valgte å presentere tidligere forskning om påstanden til Ramakrishna om at «Gud er en og samme» Flere mener at det Ramakrishna sa, er ganske kontroversielt og flere er uenige, blant dem er Douglas Groothuis og John Stephen Piper. Dette er teologiske innenfra perspektiv, og skiller seg fra religionsvitenskapelig faglitteratur. Douglas Groothuis sin bok «Are all religions one?»²⁰ utforsker hva hver religion mener om den ultimate realiteten, den menneskelige tilstand og åndelig frigjøring. Han sammenligner religionene hinduisme, kristendom og islam. Han hevder at alle religioner ikke kan være én. Han begrunner dette med at de motsier hverandre:

God's nature cannot be both personal and impersonal because personality cancels out impersonality and vice versa... The same difficulties are encountered with the different religious teachings on human nature and spiritual liberation, concepts closely tied to the varying doctrines of ultimate reality²¹

Teolog, prest og forfatter John Stephen Piper forteller i et intervju²² sitt synspunkt angående dette, bibelen lærer at guder i andre religioner ikke kun er navn og myter, men overnaturlige vesener som liker å bli tilbedt og ønsker å lure og bedra verden, ta et krav og ta plassen til den sanne Gud. Derfor mener han at det ikke er mulig at Gud er en og samme i alle religioner. Han påpeker at hvis man tilber guder i andre religioner, tilber man ikke

---

¹⁹ Sarkar, «Kaliyuga, Chakri and Bhakti, Ramakrishna and His Times»

²⁰ Groothuis *Are all religions one?* (IVP Books: InterVarsity Press, 1996)

²¹ Groothuis *Are all religions one?* (IVP Books: InterVarsity Press, 1996)

²² Piper, «Do all religions lead to God?» *desiringGod.org*. 17.03.22.

<https://www.desiringgod.org/interviews/do-all-religions-lead-to-god>

den ene sanne Gud. Videre viser han til bibel vers som han mener har fått ham til å mene det han mener.

«Beware lest there be among you a man or woman or clan or tribe whose heart is turning away today from the Lord our God to go and serve the gods of those nations. »²³ «You may not mix with these nations remaining among you or make mention of the names of their gods or wear by them or serve them or bow down to them, but you shall cling to the Lord your God just as you have done to this day. »²⁴

Piper mener at Gud klargjorde seg flere ganger i Det gamle testamentet om at det finnes andre guder. Det fantes andre religioner, og hans folk skulle ikke anta at disse gudene var manifestasjoner av hans eget sanne vesen, som om det var samme gud som sto bak hver religion. De var forskjellige, de var konkurrenter, de var fiender og det var demoniske. De er ikke Gud, de er utfordrere til guddom. De er ekte overnaturlige, demoniske realiteter, sier Piper i en podcast.²⁵

---

²³ 5 mosebok 29:18

²⁴ Joshua 23:7-8

²⁵ Piper, «Do all religions lead to God?» *desiringGod.org*. 17.03.22.
<https://www.desiringgod.org/interviews/do-all-religions-lead-to-god>

Metode og kilder

I oppgaven min har jeg tatt for meg både innenfra og utenfra perspektiver. Primærkilden min som inneholder Ramakrishnas sitater, er et innenfra perspektiv, det er også bøkene disiplene hans har skrevet. Når det kommer til utenfra perspektiv har jeg valgt Tove Nicolaisen sin bok «Hinduer»²⁶, William E Shepard sin bok «Introducing Islam»²⁷ og Halvor Moxnes sin bok «Hva er Kristendom»²⁸

For å analysere oppgaven min har jeg valgt å bruke en hermeneutisk forskningsmetode. Hermeneutisk forskningsmetode er den tredelt betydning som består av 1; å uttrykke eller uttale, 2; å utlegge eller forklare og 3; å oversette eller fortolke.²⁹ Det er en fremgangsmåte man bruker når man skal fortolke. I min oppgave vil jeg bruke den for å forstå hvordan Ramakrishna oppfatter gudssyn og hva dette betyr for ham. Jeg ønsker å bruke dette til å se hvordan Ramakrishna har kommet fram til påstandene sine.

For å forstå og tolke gudssynet til Sri Ramakrishna har jeg benyttet skriftlige kilder. Jeg har funnet følgende primærkilde: «Teachings of Sri Ramakrishna» – A Compilation.³⁰ Dette er en bok skrevet av Advaita Ashrama. Den består av en kolleksjon av Sri Ramakrishna sine ordtak og lære. Rettere sagt er denne boken publisert av Advaita Ashrama, men den inneholder sitatene til Ramakrishna, plukket ut av bøker som «The Gospel of Sri Ramakrishna», «Sri Ramakrishna and His Divine Play», «The Words of the Master», «Spiritual Sayings of Ramakrishna», «Sri Ramakrishna Life and Message», så vel som andre skrifter og ordtak skrevet av disiplene til Sri Ramakrishna. Boken er en samling fra disse forskjellige kildene. Advaita Ashrama er et publikasjons hus av Ramakrishna Math, Belur Math som ligger i West Bengal, India. De gir ut bøker om blant annet Ramakrishna på flere indiske språk. Det er en Asharam hvor man studerer, praktiserer og forkynner Advaita filosofien fri fra ritualistiske omgivelser. Advaita Vedanta er et indisk filosofisk system som er den mest innflytelsesrike underkategorien av Vedanta filosofi i hinduismen. Filosofien er basert på sammenslåing av Atman og Brahman. Advaita betyr «ikke dualitet» og Vedanta viser til de Vediske tekstene. Filosofien refererer til identiteten

---

²⁶ Nicolaisen, *Hinduer* (Oslo: Universitetsforlaget, 2018)

²⁷ Shepard, *Introducing Islam* (New York: Routledge, 2014)

²⁸ Moxnes, *Hva er Kristendom* (Oslo: Universitetsforlaget, 2006)

²⁹ *Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier*, s.v. «Hermeneutikk,» av Helge Ridderstrøm, 09.05.2022. <https://www.litteraturogmedieleksikon.no/gallery/hermeneutikk.pdf>

³⁰ Advaita Ashrama, *Teachings of Ramakrishna* (Kolkata: The Adhyaksha, 2019)

til selvet/sjelen (atman) og Den gudommelige virkeligheten (Brahman) og hvordan disse er identiske, men separert.³¹

Ettersom jeg har en kvalitativ tekststudie, har jeg valgt hermeneutikk som forskningsmetode for å komme fram til det jeg ønsker å svare på. Jeg vil prøve å forstå hva Ramakrishna mente og forkynte gjennom denne tolkningsmetoden. Jeg ønsker å reflektere rundt hans sitater og fortelle hva jeg forstår og hvordan jeg har tolket det ved hjelp av mine kunnskaper og erfaring fra min utdannings tid i religionsfaget. Jeg har regnet denne kilden som en religiøs tekst.

Kilden jeg har valgt er en bok alle kan lese. Man kan lese den dersom man ønsker å få et bedre innblikk på Ramakrishna sitt syn på Gud, hvis man ønsker å forbedre/endre sitt syn på gud eller rett og slett fordi man er nysgjerrige. Det er en god bok for å opplyse folk, og man kan lese denne uavhengig av hvilken religion man tilhører.

For å ikke bare ha mine egne meninger og tolkninger, og for at dette ikke skal ligne en oppgave skrevet teologisk, har jeg også valgt å ta med andre primærkilder. De baserer seg på Swami Saradananda og Mahendranath Gupta, som var nære disipler til Ramakrishna. I forhold til litteratur har jeg valgt boken til Swami Saradananda, «Sri Ramakrishna the Great Master»³² og «Sri Ramakrishna and His Divine Play»³³ (som er en vestlig oversettelse av «Sri Ramakrishna the Great Master») og boken til Gupta, (som går under navnet M) «Gospel of Sri Ramakrishna»³⁴

For å få svar på spørsmålene jeg ønsker å svare på, kjøpte jeg boken til Aadvaita Asharma på Google Books. Etter å ha lest gjennom boken til Asharma som inneholder Sri Ramakrishnas sitater, ordtak og lære, tenkte jeg at dette holdt ikke, da den kun inneholdt ord han hadde sagt. Igjenom kun sitatene kan det være vanskelig å tolke hva Ramakrishna mente og forkynte. Ettersom Ramakrishna ikke har skrevet egne bøker, måtte jeg finne en annen vei. Så videre når jeg undersøkte om Ramakrishna, fant jeg ut om disiplene hans Swami Saradananda og Mahendranath Gupta. Dette synes jeg var en viktig kilde til å få tak i informasjonen jeg trengte. De har skrevet flere bøker om deres guru Ramakrishna. Jeg

---

³¹ Wikipedia, «Advaita Vedanta»

³² Saradananda, *Sri Ramakrishna the Great Master*, overs. Jaganananda (Madras: Sri Ramakrishna Math 1952)

³³ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

³⁴ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs Nihilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942)

tenkte dette kunne være gode kilder ettersom disiplene hans kjente ham personlig, og ved det kunne jeg få et innblikk på hvordan Ramakrishna var og hvorfor han sterkt mente det han mente.

Jeg har tolket oppgaven min i lys av andre kilder, og lest med hovedperspektiv og blikk på gudssyn. Jeg har tolket primærkildene mine med utgangspunkt i fagbegrepene jeg har presentert. Årsaken til at jeg valgte akkurat Sri Ramakrishna var fordi, i første omgang ønsket jeg å skrive om polyteisme i hinduismen, men det ble for vidt og jeg klarte ikke helt å avgrense det slik som jeg ønsket. Så videre fortsatte jeg å tenke hvordan jeg kunne gjøre det mer presist og fokusere på kun en ting, da kom jeg fram til at jeg kunne skrive om Ramakrishna, hvor han ikke bare nevner polyteisme, men også former for monoteisme. Da fikk jeg skrive om det jeg i begynnelsen ønsket å skrive om, nemlig polyteisme i hinduismen, og avgrenset det, slik at jeg kunne fokusere på kun en religiøs leder.

Ved hjelp av disse kildene ønsker jeg i tillegg til problemstillingen min drøfte rundt hva Ramakrishna mener med at Gud er en og samme, hvorfor han mener det og hvordan beskriver han dette.

Analyse

Ramakrishna sitt gudssyn

I sin tørst etter det guddommelige, fulgte Ramakrishna forskjellige religiøse veier, og forskjellige grener av hinduismen.³⁵ Men det var ikke han helt fornøyd med, så han begynte å praktisere islam og deretter begynte han å meditere dypt på Kristus. Han opplevde den samme guddommelige virkeligheten gjennom disse ikke hindu veiene og dermed basert på sin erfaring, kom han til konklusjonen at alle religioner fører til samme mål.

God is one, but many are His aspects. As one master of the house appears in various aspects, being father to one, brother to another, and husband to a third, so one God is described and called in various ways according to the particular aspect in which He appears to His particular worshipper.³⁶

Selv om Ramakrishna ikke nevner noen form for gudssyn i dette sitatet, tenker jeg når jeg leser det at dette fallen innenfor substansiell monisme. Den faller innen denne kategorien på måten han forteller om Gud på. Han sier Gud har mange aspekter, men er kun én. Han sammenligner Gud med mannen i huset. En mann kan være ulike relasjoner til folk i en familie. Slik er Gud også, det kommer an på personen som tilber Ham.

I tillegg til dette fikk han gjennom sine sikh-tilhengere lære om deres tro og dens store grunnleggere, og han lærte om Buddhas liv og lære. Denne eksponeringen for sikhisme og buddhisme bekreftet ytterligere og sikkert, hans opplevelse av den åndelige sannhetens universelle karakter.

Disiplene hans mente at hans kjærlighet for menneskeheten var ubegrenset. Han mente ofte at mennesker var Guds høyeste manifestasjoner. Disiplene hans så denne kjærligheten første hånd og denne forkynnelsen inspirerte flere og ble første ordenen i India til å tjene menneskeheten.

---

³⁵ Belurmath.org. «Sri Ramakrishna»

³⁶ Advaita Ashrama, *Teachings of Ramakrishna* (Kolkata: The Adhyaksha, 2019) s. 10

Det høres ut som Ramakrishna ble oppfattet som en med mange bemerkelsesverdige egenskaper og blant annet hans universalitet, barnaktige renhet, hans intense oppriktighet, hans kunnskaper om ting både åndelig og menneskelig, og hans kraft til å endre liv.

Hans tilhengere og andre hindu forskere på hans tid, betraktet ham som en avatar/guddommelig inkarnasjon.³⁷ De trodde han var en gudeskikkelse i form av et menneske. I Tove Nicolaisen sin artikkel «Hindubarn i grunnskolen religions- og livssynsundervisning»³⁸ forteller hun at en avatar er en nedstigning av gud til jorda for å bekjempe det onde og opprettholde verdensordenen. Denne forestillingen er spesielt sentral innenfor vishnusime, hvor Krishna og Rama er avatarer av Vishnu. Men selv om er avatarer, regnes de som «vanlige» guder på linje med andre guder³⁹. Han fikk en utbredt anerkjennelse blant folket som en guru, og han tiltrakk seg forskjellige religiøse ledere, sosiale ledere, bengalske eliter og vanlige mennesker.

Han underviste til sine disipler som senere dannet klosterlige Ramakrishna ordenen, som baserer seg på å tjene Gud i form av menneskeheten. Etter hans død populariserte Swami Vivekananda, hans disippel, hans ideer og grunnla Ramakrishna Math som gir spirituell opplæring for klostre tilhengere av husholdninger, og Ramakrishna misjonen, for å gi veldedighet, sosialt arbeid og utdanning.

Ramakrishna sin identifisering med hinduismen

Som sagt vokste Ramakrishna opp i en hindu brahmin familie. Som ung mann begynte han som tempel prest i nybygde Kali tempelet i Dakshineswar. Dette var begynnelsen og scenen for hans enestående spirituelle praksiser og erkjennelser. Som en Kali prest begynte han å spørre seg selv om gudinnen han oppriktig tjente virkelig var ekte eller ikke. Dersom hun var ekte, kunne man da oppleve hennes nærvær direkte? Den intense lengselen for visjonen til Kali ble så stor og overveldende at Kali ikke kunne holde seg skjult for ham lenger.⁴⁰ Han fortalte om sin første visjon av Kali til sine nære disipler. «I had a marvelous vision of the Mother and fell down unconscious.... Within me there was a steady flow of

---

³⁷ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

³⁸ Nicolaisen, *Hindubarn i grunnskolen religions- og livssynsundervisning*

³⁹ Nicolaisen, *Hindubarn i grunnskolen religions- og livssynsundervisning*, s. 227

⁴⁰ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942)

undiluted bliss that I had never before experienced, and I felt the immediate presence of the Divine Mother.»⁴¹ Selv etter denne visjonen var han ikke fornøyd. Nå lengtet han etter å ha et uavbrutt fellesskap med henne, iblant ville han rulle seg på bakken og rope «Mother, be gracious unto me! Reveal Yourself to me!»⁴². Ramakrishna forteller at noen ganger mistet han den ytre bevisstheten grunnet uutholdelige smerten. Deretter så han Kalis lysende form som ga velsignelse. Han så henne smile, snakke, trøste og lære ham på forskjellige måter.⁴³ Dette var Ramakrishnas første mystiske opplevelse hvor han forenet seg med gudinnen Kali. Han kom i nærhet med det gudommelige og i møte med noe større enn seg selv.

Kali sendte ham lærere for å innvie ham i praksisene til Tantra, abstraksjonene til Vedanta, til vaishnavismen og til islam og kristendoms tro. Han praktiserte alt med full oppriktighet og han fikk direkte erfaring med hvert mål. I hver praksis og i hver tradisjon så han Kali, sin mor. Hans berømte sitat «yato mat, tato path» kom fra hans egen erkjennelse og som gave fra Kali til verden. Ramakrishna forstod at hans liberale syn var unikt. Han begynte å forstå at Kali arbeidet gjennom hans kropp og sinne. Hun er virkeligheten som Ramakrishna inkarnerte og det var hennes budskap han forkynte.⁴⁴

Ramakrishna sitt forhold til andre religioner

Islam

Sri Ramakrishna sine vediske idealer gjorde ham til en helgen og han respekterte alle religioner som veien til det samme målet, nemlig Gud. Disiplene hans forteller at han var alltid ivrig til å lære om andre religioners filosofi og lære. Denne søken brakte ham nærmere islam i 1866. Han kom i kontakt med en nylig konvertert muslim, Wajid Ali Khan. Han var en tilhenger av sufismen. Han tilbede Namaz og sang i Allahs navn ved Mazar av Ghazi Pir som var en helligdom for sufi helgenen Ghazi Pir. Helligdommen lå nærme Kali tempelet Ramakrishna pleide å gå til. Han besøkte mazaren ofte og diskuterte

---

⁴¹ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008), s. 212

⁴² Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942), s. 322

⁴³ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008), s. 213

⁴⁴ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942), s. 23

om islam med Wajid Khan. Da han lærte mer om islam realiserte han at islam og Vedanta hadde mange likheter. Han bestemte seg for å innvie seg i islam og lærte seg å tilby namaz og andre islamske praksiser. Han etterlot seg til sin nye sādhana. Han kledde seg som en muslim og gjentok Allahs navn.⁴⁵

Han glemte de hinduistiske gudene og gudinnene, til og med Kali. Han besøkte heller ikke templene. Etter tre dager inn i den islamske hengivenheten, så han visjonen til en strålende skikkelse, kanskje Mohammed. Skikkelsen nærmet seg Sri Ramakrishna og forsvant i ham. Dermed realiserte han den muslimske guden. Her kommer han i møte min sin andre mystiske opplevelse. Deretter gikk han over i fellesskap med Brahman. Islam førte ham også tilbake til den Ene absolutte.⁴⁶

Kristendom

Som 38 åring hadde Ramakrishna en stor trang til å sannheten om kristendommen. Han begynte å lytte til Sambu Charan Mallick sine lesningen fra Bibelen. Mallick var en tilhenger av Ramakrishna. Han ble ganske fascinert av Jesus sitt liv og lære og lengtet nå etter å få en visjon om Gud gjennom den kristelige veien. Swami Saradananda forteller om hendelsen som skjedde i hans bok «Sri Ramakrishna the Great Master»⁴⁷. Hendelsen skjedde på en forunderlig måte. Det skjedde i hagehuset til Jadunath Mallick. Dette lå sør for Kali tempelet, Ramakrishna var prest for. Han pleie ofte å gå dit for en tur. Jadunath Mallick og moren hans hadde en stor tro til Ramakrishna, så Ramakrishna gikk ofte dit, selv når de ikke var hjemme. I hagehuset hang det flere bilder, blant annet et bilde av Jesus på sin mor sitt fang. Saradananda forteller at Masteren hans, Ramakrishna satt en gang der og så intenst på det bildet og tenkte på det ekstraordinære livet til Jesus og da følte han at bildet ble levende. Lyststrålet kom ut fra moren og barnets kropp, og videre inn i hjertet hans, som endret alle tankene hans radikalt.⁴⁸

---

⁴⁵ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942), s. 33

⁴⁶ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942), s. 33

⁴⁷ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

⁴⁸ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

Denne visjonen førte til at alle hindu inntrykkene han var født med og lærte opp igjennom livet sitt forvant i et lite hjørne av sinnet hans. Han prøvde å kontrollere seg på flere måter og ba til Kali: «What strange changes art Thou bringing about in me, mother?»⁴⁹ Men det hjalp ikke. Alle hinduistiske ideene hans forsvant og hans kjærlighet til gudene og gudinne forsvant. Tidligere hvor han hadde alt dette i sinnet sitt, ble endret med sin tro og ærbødighet for Jesus og den kristne tro. Jesus begynte å vise ham kristne prester som ofret røkelse og lys foran Jesus bilder i kirken og for å vise ham hvordan de åpenbarer ham i sine hjerter, gjennom deres bønner.⁵⁰

Ramakrishna ble absorbert i meditasjon og glemte å gå til tempelet til Kali og gi henne ære. Disse tankene som mestret sinnet hans, skjedde i løpet av tre dager. Når den tredje dagen var i ferd med å bli ferdig, da han gikk under Panchavati (lund med fem hellige trær), så han at en mann med lys hudfarge kom mot ham og så fast på ham. Ramakrishna forstod med en gang at han var en utlending. Han lurte på hvem han var. Personen nærmet seg Ramakrishna og han sa «Jesus! Jesus the Christ, the great Yogi, the loving Son of God, one with the Father, who gave his heart's blood and put up with endless torture in order to deliver men from sorrow and misery!»⁵¹ Jesus omfavnet Ramakrishna og forsvant inn i kroppen hans og Ramakrishna gikk inn i ekstase, mistet bevisstheten og forble identifisert med Brahman for en stund.⁵² Ramakrishna sin individuelle sjel hadde nå utvidet seg og blitt ett med Kristus. Her kommer hans tredje opplevelse med mystikk, hvor han forener seg med Gud.

Han utvidet Kristus-bevissthet, akkurat som han gjorde da han praktiserte hinduismen og Kali. På denne måten realiserte Ramakrishna sin identitet med Kristus, på samme måten så han realiserte sin identitet med Kali. Og han kom fram til konklusjonen og forståelsen at kristendommen også var en vei til Gud.⁵³

I see people who talk about religion constantly quarrelling with one another. Hindus, Mussalmans (Muslims), Brahmos, Shaktas, Vaishnavas, Saivas, all quarrel with one

---

⁴⁹ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

⁵⁰ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

⁵¹ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

⁵² Saradananda, *Sri Ramakrishna the Great Master* (Madras: Sri Ramakrishna Math, 1952) s. 414-416

⁵³ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs. Nikhilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942), s. 33

another. They haven't the intelligence to understand that He who is called Krishna is also Shiva and the Primal Sakti (Kali), and that it is He, again, who is called Jesus and Allah. There is only one Rama and He has a thousand names.⁵⁴

Dette sitatet henviser også til substansiell monisme. Men jeg tenker at dette også faller innen attributiv monisme, på grunn av at de ulike religionene har «ulike» guder, som da faller innenfor kategorien Gud. Alle religionene har «sin egen» Gud, og «sin egen» måte å se på Gud på, som jeg tenker er ulike substanser innenfor kategorien Gud.

Ved å lese til dette sitatet kan man forstå at Ramakrishna regnet aldri religion som et opium, men han mente at det var nødvendig for å bringe sammen hjerter, sjeler og sinn til et felles punkt hvor alle ville sameksistere i harmoni.

---

⁵⁴ Gupta, *Gospel of Sri Ramakrishna*, overs Nihilananda (New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942) kap 21

Ramakrishna's beskrivelser av Gud

*«As one can ascend to the roof of a house by means of a ladder or a bamboo, or a staircase, or in various other ways, so diverse are the ways and means to approach God. Every religion in the world is one of the ways to reach Him».*⁵⁵

Sri Ramakrishna beskriver i dette sitatet at det flere veier til å nå Gud. Han sammenligner dette med hvordan man kan få oss på taket til et hus. Man kan bruke en stige eller en trapp eller andre måter, slik finnes det også ulike måter på å oppnå Gud og hver religion er en måte. Han sier at hver religion oppnår den samme gud. Både kristendommen og hinduismen kan falle under begrepet substansiell monisme, som jeg mener beskriver dette sitatet. Disse religionen kan falle under substansiell monisme på måten at både hinduismen og kristendommen består av en «treenigheten» som utfyller hverandre og består som én. Men islam derimot, har kun Allah som gud. Den består ikke av noe treenighet. William Shepard beskriver ham som En og ingen partner. «He is Allah, One, Allah, the Eternal; He has not begotten nor has he been begotten, and none is equal to Him».⁵⁶ (Koranen 112). Islam regnes som en monoteistisk religion, men dette sitatet fra koranen kan være i likhet med sitatet til Ramakrishna. Koranverset sier at det kun finnes én Gud, og det gjør jo egentlig Ramakrishna også. Men de beskriver Gud på forskjellige måter.

*Do you know what I see? I see Him as all. Men and other creatures appear to me only as hollow forms, moving their head and hands and feet, but within is the Lord Himself.*⁵⁷

Dette sitatet minner meg godt om panteismen. Ramakrishna forteller at han ser Gud i alt. Han mener at det gudommelige er i alt. Selv om panteismen er utbredt i hinduismen, kan man ikke si at man har det i kristendommen og islam. Så det er interessant å tenke at Ramakrishna sier at alle religioner er veien til samme Gud. Som sagt passer ikke alltid teoretiske begreper inn i det praktiske livet.

---

⁵⁵ Advaita Ashrama, *Teachings of Ramakrishna* (Kolkata: The Adhyaksha, 2019) s. 163

⁵⁶ Shepard, *Introducing Islam* (New York: Routledge, 2014) s. 70

⁵⁷ Advaita Ashrama, *Teachings of Ramakrishna* (Kolkata: The Adhyaksha, 2019) s. 184

På hvilken måte var Sri Ramakrishna sitt prosjekt interreligiøst og hvordan kan dette være relevant for oss i dag?

Ramakrishna sitt prosjekt var interreligiøst i den forstand at han igjennom sin tid hadde flere interaksjoner med folk fra ulike religioner. Men han hadde også en interaksjon med seg selv da han praktiserte de ulike religionene. Han hadde ulike samspill med seg selv under tiden da han praktiserte religionene, hinduismen, islam og kristendom. Ettersom han praktiserte de ulike religionene, fikk han en egen forståelse for hver religion og dens bud. Det var dette som fikk han til å tenke nettopp det han tenkte, at det fantes kun én Gud og at alle hadde sin egen vei til å oppnå Ham. Han så vekk ifra ideen om at kun en religion er den sanne religion og den eneste måten å oppnå gud på. Han etablerte et fellesskap mellom de ulike religionene. Selv om ikke alle var enige, skapte det en god harmoni i samfunnet.

Ramakrishna var en av de mest respekterte personene i hans tid. Men han kan være relevant for oss i dag og i samfunnet man lever i nå. Han tok direkte opp uroen mellom religiøse kulturer og viste hvordan forskjeller kunne løses. I en verden hvor man alltid hører om kriger og konflikter på nyhetene, tenker jeg at Ramakrishna sin teologi og guddsyn kan være veldig relevant for oss, og det er noe alle burde tenke over. Til og med på hans tid, så Ramakrishna at det var uenigheter og en fiendtlighet mellom hinduer, kristne og muslimer i India. I motsetning til andre folk som levde på hans tid, som mente at det ikke kunne være fred og et felleskap mellom disse gruppene, fant Ramakrishna en måte å forene menneskeheten på, i en felles åndelig forståelse. Hans ord og hans handlinger er noe man burde ta høre til og tenke over.

«All religions are equally valid»⁵⁸ Ramakrishna fant plass for hver religion i sitt liv. Han etablerte en ideell harmoni av religioner som er relevant for vår tidsalder, hvor religioner er i konflikt og hvor vold og hat er godt utbredt. Han forkynte en religion man ganske så godt trenger i dag. En religion som er konstruktiv, vitenskapelig, praktisk, rasjonell og universell. Man kan så og si at Ramakrishna forkynte det han forkynte for oss, for å skape en enhet i vår tid.

---

⁵⁸ Saradananda, *Sri Ramakrishna and His Divine Play*, overs. Chetanananda (USA: Vedanta Society of St. Louis, 2008)

Konklusjon

I bacheloroppgaven min ønsket jeg å finne ut av hvordan Ramakrishna beskriver gudssynet sitt gjennom sine sitater og disipler og knytte det til religionsvitenskapelige fagbegreper.

Jeg ønsket også å fortelle om hans forhold til andre religioner og hvordan det er med på å forklare gudssynet hans.

Ramakrishna Paramahansa var en indisk hindu mystiker som levde på 1800-tallet. Han praktiserte forskjellige religiøse tradisjoner gjennom livet sitt. Han ble født som en hindu, vokst opp som en hindu, videre praktiserte han kristendom og islam, og døde som en hindu. Han får et forhold til andre religionen på grunn av hans nysgjerrighet om Gud.

Ramakrishna har ingen bøker han skrev selv, så gjennom sine disipler får man vite om ham og det han forkynte til dagen i dag.

Han har mange sitater, hvor jeg har plukket ut de som har med gudssyn og gjøre. Det jeg har kommet fram til er at han har flere sitater, men alle har den samme meningen bak dem. Nemlig at det finnes flere religioner, ulike måter å oppnå gud på, men målet er det samme, den éne sanne Gud. Jeg har prøvd å diskutere sitatene hans opp mot faglige begreper.

Ramakrishna nevner ikke direkte noen begreper i sitatene sine. Det har vært en utfordring ettersom jeg føler alle begrepene faller inn i hverandre gjennom sitatene hans. Det er ikke så lett å si at det og det sitatet retter mot et spesifikt begrep. Religionsvitenskapelige begreper kan være et verktøy for å avgrense religioner teoretisk. Jeg tenker det kan gjøre det lettere å forstå gudssynet i en religion, men når det komme til å praktisere det, tenker jeg det ikke er så enkelt. Alle religioner har mange tilhengere og alle har egne meninger og tolkninger. Jeg tenker at disse begrepene er ord som har kommet uten ifra og ikke av de religiøse tilhengerne selv. Jeg tenker de er skapt av teoretikere for å bruke dem når man skal analysere religioner. Men disse passer ikke i dagliglivet. Alle har sine egne syn på deres gud. Begrepene er med på å avgrense religioner og setter dem innenfor ulike rammer. Men det kan være vanskelig å sette begrepene til Ramakrishna innenfor disse grensene så jeg tenker at det er best å ikke plassere sitatene hans innenfor disse rammene. Jeg mener at hver og enkelte skal få tolke sitatene hans på sin egen måte, og ikke ha en avgrenset ramme.

Er det noe vi kan ta med oss fra Ramakrishna, mener jeg er hans forhold til flere ulike religioner. Etter det jeg har undersøkt høres det ut som Ramakrishna er mer åndelig enn materialistisk og måten har forkynner at alle religioner er veien til én Gud interesserer meg

veldig. For meg forteller hans forhold til andre religioner gudssynet hans, i den forstand at han er med på å skape et fellesskap mellom tilhengere av ulike religioner. Sitatene hans er med på å skape en forenighet mellom dem. Jeg tenker at flere burde tenke som ham.

Referanseliste

5 Mosebok 29:18

Advaita Ashrama. *Teachings of Ramakrishna*. Kolkata: Adhyaksha, 2019

Belurmath. «Sri Ramakirshna.» 08.05.2022. <https://belurmath.org/sri-ramakrishna/>

Bøe, Marianne, Kalvig, Anne. (red.) *Mennesker, meninger, makter*. Oslo: Cappelen Damm AS, 2020.

Grootius, Douglas. *Are all religions one?* IVP Books: InterVarsity Press, 1996.

Gupta, Mahendranath. *The gospel og Sri Ramakrishna*. Oversatt av Swami Nikhilananda. New York: Ramakrishna-Vivekananda Center, 1942.

Jacobsen, Knut A, red. *Store norske leksikon*. «Kali.» 25.04.2022.

Joshua 23:7-8

King, Sallie B. «Interreligious Dialogue» *The Oxford Handbook of Religious Diversity*. (Januar 2011)

<https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780195340136.001.0001/oxfordhb-9780195340136-e-8>

Kværne, Per, red. *Store norske leksikon*. «Ramakrishna». 09.05.2022.

Kværne, Per, Hansen, Jan-Erik Ebbestad, red. *Store norske leksikon*. «Mystikk.» 20.04.2022.

Moxnes, Halvor. *Hva er Kristendom*. Oslo: Universitetsforlaget, 2006.

New World Encyclopedia, «Monism.» 11.04.2022.

<https://www.newworldencyclopedia.org/entry/monism>

Nicolaisen, Tove. *Hindubarn i grunnskolen religions- og livssynsundervisning*. Doktoravhandling. Universitetet i Oslo. 2013.

Nicolaisen, Tove. *Hinduer*. Oslo: Universitetsforlaget, 2018.

Piper, John Stephen «Do all religions lead to God?» *desiringGod*.

<https://www.desiringgod.org/interviews/do-all-religions-lead-to-god>

- Ramakrishna. «Ramakrishna.» 09.05.2022. <https://ramakrishna.org/ramakrishna.html>
- Ridderstrøm, Helge, red. *Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier*. OsloMet. 20.04.2022
- Saradananda, Swami. *Sri Ramakrishna the Great Master*. Oversatt av Swami Jagananda. Madras: Sri Ramakrishna Math, 1952
- Sarkar, Sumit. «Kaliyuga, Chakri and Bhakti, Ramakrishna and his Times» *Economic and Political Weekly*. 18.06.1992.
- Saradananda, Swami. *Sri Ramakrishna and His Divine Play*. Oversatt av Swami Chetanananda. USA: Vedanta Society of St.Louis, 2008.
- Shepard, William E. *Introducing Islam*. New York: Routledge, 2014.
- Svendsen, Lars Fredrik Handler, red. *Store norske leksikon*. «Panteisme.» 25.04.2022.
- Thomassen, «Hva er monoteisme?» Religionsoraklene <https://religionsoraklene.no/hva-er-monoteisme/>
- Wikipedia. «Advaita Vedanta» 06.04.2022. https://no.wikipedia.org/wiki/Advaita_vedanta